

Høringsinnspill fra Sex og Politikk

Høring: Statsbudsjettet 2025 (kapitler fordelt til helse- og omsorgskomiteen)

Alvorlig situasjon for seksualitetsundervisningen

Høringsinnspill til høring i Prop. 1 S (2024-2025) Statsbudsjettet 2025, Helse og omsorg

Sex og Politikk takker for anledningen til å komme med høringsinnspill, og vi vil spesielt fokusere på seksuell helse som en del av folkehelsen og seksualitetsundervisning som verktøy mot seksuelle overgrep, mobbing og utenforskap.

Til tross for at flere utredninger og fagfolk nevner seksualitetsundervisning som et av de viktigste verktøyene i forebyggingen mot seksuelle overgrep, utenforskap og mobbing, så er den nevnt kun to ganger i hele nasjonalbudsjettet, og da i forbindelse med en budsjettpost i bistandsbudsjettet.

Sex og Politikk ser alvorlig på det faktum at seksualitetsundervisning ikke er eksplisitt nevnt i verken budsjettforslaget fra Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet eller Kultur- og likestillingsdepartementet.

Dette mener er Sex og Politikk er urovekkende fordi det regjeringsnedsatte Kvinnehelseutvalget og Voldtekstutvalget har presisert i sine utredninger at Norge trenger et seksualitetsundervisningsløft som et ledd i helsefremmende arbeid og forebygging av vold, trakassering og seksuelle overgrep.

I våre to naboland Danmark og Sverige, som vi gjerne sammenligner oss med, bevilger myndighetene fra 10 til 60 millioner i året til våre søsterorganisasjoner til bruk på seksualitetsundervisning. Sex og Politikk mener at Norge bør øremerke midler til seksualitetsundervisning. For å starte den styrkinga av undervisningen som utredninger og rapporter anbefaler, tenker vi at man det første året bør sette av minst fem millioner kroner.

Vi har lagt bak oss nok et skoleår med dystre tall fra Ungdata-undersøkelsen. 8 prosent av guttene og 18 prosent av jentene i ungdomsskolen og videregående skole har opplevd at noen mot deres vilje befølte dem på en seksuell måte, og henholdsvis 3 og 12 prosent i videregående er blitt presset til seksuelle handlinger eller samleie.

Vi har altså en situasjon der i en klasse på 30 elever er det 3-4 jenter og 1 gutter som har blitt voldtatt, mest sannsynlig av en de kjenner og kanskje til og med en i deres egen klasse. Dette må politikerne nå ta på alvor.

Sex og Politikk er også overrasket over at verken tiltak 33, om å styrke seksualitetsundervisning og tiltak 34, om å heve kompetansen blant lærere og barnehagelærere, under «Kvinnehelsestrategien», ikke er adressert ytterligere og fått midler i budsjettet.

Den seksuell helsen er like mangfoldig og innholdsrik som vår øvrige helse, og det finnes en rekke gode tiltak som favner store deler eller hele befolkningen.

Sex og Politikk ser med forventning fram til at en ny strategi for seksuell helse skal være på plass i løpet av våren 2025 slik regjeringen gir løfter om i nasjonalbudsjettet.

I den forbindelse er det to ting som er avgjørende betydning.

Det ene er at det følger med økonomiske midler for å få strategien gjennomført. Det å allerede i dette budsjettet øremerke midler til seksualitetsundervisning, ville være et sterkt signal på at man mener alvor med strategien.

Det som kanskje likeså viktig, er at strategien sendes ut på høring før den vedtatt slik at alle berørte parter for et skikkelig eierforhold til det arbeidet som ligger foran oss. Mye av arbeidet utføres av sivilsamfunnet, og skal man få mest mulig ut av hver krone er det viktig at alle parter får et eierforhold til vårt felles prosjekt – bedre folkehelse, som igjen er bra samfunnsøkonomi.

Økningen i kapitlet 762, post 21 på 3,4 prosent til 14,5 millioner til oppfølging av den gamle strategien og respons på gonoreútbruddet blant unge voksne og forebygging av seksuelle overgrep blant unge, monner lite i den store sammenhengen.

Økningen i kapitlet 762, post 73 på tre prosent til 68,3 millioner er heller ingen god løypemelding dersom regjeringen mener alvor med at seksuell helse er et viktig satsningsområde.

Bevilgningen til psykisk helse og livskvalitet – kjønns- og seksualitetsmangfold, ble økt med 3,4 prosent til 8,9, noe som egentlig ikke er en reell økning, men en justering i forhold til inflasjon.

En gruppe som stadig blir større, er den eldre delen av befolkningen. De av oss som er over 60 blir ofte glemt, oversett eller bevisst satt til side når det gjelder seksuell helse. I 2020 initierte Helsedirektoratet det nasjonale prosjektet «Eldre og seksuell helse», der Sex og Politikk var én av fire aktører. Prosjektet ble avsluttet i 2023, men Sex og Politikk har fortsatt arbeidet, og gjennomfører en nasjonal brukerundersøkelse blant landets eldre om deres seksuelle helse. Slike initiativ sørger for viktig informasjon i arbeidet med folkehelsen, med det blir feil dersom det er sivilsamfunnet som skal fortsette dette arbeidet. Eldre og deres seksuelle helse er ikke spesielt trukket fram i budsjettet, noe som vi mener er feil, fordi uhelse på dette, som alle andre områder, kan bli svært dyrt for samfunnet.

Sex og Politikk er av den oppfatning at seksualiteten er noe som er med oss hele livet, fra vi blir født til vi puster ut for siste gang. Derfor etterlyser vi også et livsløpsperspektiv innenfor dette området, ikke bare med fine ord i strategier, men i konkrete tall i budsjettet.

Sex og Politikk, 10. oktober 2024